

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre . . .	3 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egész évre	12 ..			Debrecen, Csapó-utca 9. — Telefon 275.
Vidékre: Negyedévre . . .	5 ..			
Egészévre:	20 ..			

ROSTA.

A szilipek megnyitak és most már szabadon ömlik a szóáradat a mezősegre, az élet viruló vetéseire. Hiába zeng a madárének, hasztalan borzolja fehér szárnyait nap-sugaras levegőben a galamb: a szó rettenetes hullámhegyei özönlének az ország minden maroknyi göröngyére és beiszapolnak mindent a mi utjokba esik.

Tegnap volt ugyanis a képviselőház első ülése s a politika, ez a hétfejú sárkány e pillanattól kezdve elnyeli a közérdeklődést. Ki törődik ezentúl a fű növéseivel, a főlhők járásával, a bölcső és koporsó közt folyó küzdelmekkel a társadalom, a közélet, az irodalom jelenségeivel és a világ eseményeivel, mikor megszólalnak a politikai szónokok és a politikus magyar nemzet lesheti az öblös torkokból kihömpölygő hatalmas beszédek.

Honatyák, csak szónokoljatok! Duló esaták zaja, magasba szökkenő vérpatak, haladóklok rémes hörgése mind elhal a semmiségbe, mint a fuvalom, midőn a törvényhozók elkezdik a szó, a szó, a szó diadalmas pazarlását . . .

* * *

Ósi szokása a magyar embernek, hogy adót csak akkor fizet, a mikor már meg akarják ütni a dobot az udvaron. Ennek az örökölt restségnek azonban végkép vége szakad.

A hanyag, késlekedő adófizetőknek még a magva is kivész nemsokára.

Aradon ugyanis az történt, hogy a pénzügyigazgató panaszára a város adóügyi tanácsnokát *vagyoni felelősségre* akarják vonni, mivel nem huzta ki a párnát kellő szigorúsággal az adóhátralékosok feje alól.

Kissé furesa okoskodás, hogy az adóügyi tanácsnok fizesse meg a mások adóját. De ha ez a felfogás elterjed és más városokban is gyökeret ver, akkor nem csodálkozhatunk, ha Debrecenben *Csóka Samu* még a testvére, akarom mondani a *csóka* szemét is kivájja, mihelyt nem fizeti az adót pontosan.

* * *

Aki még ma is azt képzeli, hogy a színházak nem közönséges mulatóhelyek, hanem az eszmék, a lelki szárnyalás, a költészet, a magasztos gondolatok fölszentelt templomai, hát az bizony régebben alszik, mint Ripp van Winkle a kék hegyek között.

Magok a városok, még azok is, melyek közpénzből segítik a színházgatókat, hivatalosan *lefokozták* már a színházakat azzal, hogy kicsinyes haszonlesésből a függönyökre *hirdetéseket* engednek mázolni. Ahol eddig az a jelmondat ragyogott, hogy: *nyelvében*

él a nemzet, vagy hazafiság a művészetnek: ott ma már a keserűvizekkel versenyző purgó biztos hatását hirdetik.

Debrecen város hatósága sem jobb a Deákné vásznánál, mert szintén megengedte egy pár garasért, hogy a világot jelentő deszkák előtt a függönyön élelmes cégek írásban és képben kínálják a portékájukat.

De ha már így van, akkor mi értelme lehet annak, hogy egy hirdetést hirtelen letöröltettek a debreceni vasfüggönyről?

Ha már egyszer széttépték illuzióink fátyolát, egészen mindegy, hogy Törley pezsgőjére, Mihalovits tisztító szereire avagy a purgóra hívja-e fel figyelmünket az oda-festett hühó.

És végre is, ha az összes hirdetéseket levakarnák a vasfüggönyről, mit érne! . . . hiszen a színpadon azért továbburalkodnának a Csodagyerekek és a magyar színművészet okleveles apostolai tovább dicsőítenék a léha szeretkezést, a házasságtörést és hordószámra árulgatnák a kaviárt.

Az első ülés.

— okt. 11.

A képviselőház új ülészaka tegnap nyílt meg. Mindjárt az első ülésen, a mely máskor csak a megalakulásra szorítkozott, ezuttal rendes vitát kezdtek a türelmetlen ellenzéki honatyák, akik érthetetlen mértékben kisodort a kerékvágásból Tisza István grófnak az a régóta ismert, soha nem titkolt szándéka, hogy a házszabályokat módosítani kívánja.

A felzudulás az első perctől fogva különösnek tetszett, Ugyan miért vesztette el a fejét a megriadt tábortrédekek minden árnyalata?

Hiszen a miniszterelnök világosan megírta, mit akar. A szólásszabadságot nem akarja, sőt maga sem engedné korlátozni. Ellenben akarja, hogy a parlament állandó zavartalan munkaképessége biztosítva legyen. Akarja, hogy a parlamenti rendet erőszakos, szilaj érdekesoportocska a parlamentarizmus csufjára önkényesen fel ne forgathassa. És akarja, hogy az alkotmányos keretek összetörésével a parlamenti jogokat senki nevetségessé ne tehesse; a házszabályok bő köpenyében burkolt törrel a törvényhozás munkálkodását senki orvul le ne szurhassa.

Hát kinek lehet ez ellen kifogása? Ki láthat ebben nem a nemzetre, de akáresak bármelyik hazafias, komoly, higgadt ellenzékre veszedelmet?

És amit a miniszterelnök geszti levelében világosan megírt, ugyanazt hasonló világossággal, félre nem esa-

varható, el nem ferdíthető férfias egyenességgel az első ülésen élő szóval is megismételte.

Megmondta őszintén, hogy *lehetlenné kell tenni a technikai obstrukciót.*

Megmondta nyíltan, hogy *a Ház feloszlására nem gondol.*

Hasonló nyíltsággal megmondta azt is, hogy *csak akkor lesznek új választások, ha arra mulhatatlanul szükség lesz.* Ez pedig csupán a tisztelt képviselő uraktól függ.

És az is csupán csak a képviselő uraktól függ, hogy *az új választások az új választási törvény szerint* menjenek végbe. A miniszterelnök komolyan, igazán meg akarja valósítani, a mire vállalkozott és ígéretet tett. A *választási reform* előkészületei folynak. Teljesen a képviselő urak akaratától függ tehát, hogy az új választási törvény a kívánt reformok alapján életbe lépjen és az új választások majdan az ellenzékétől annyira sürgetett reformok szerint legyenek.

Ugyan lehet-e ennél világosabban, határozottabban beszélni?

S nem felháborító-e, hogy a mikor az ellenzék a békekötés egyetlen feltételül a választási reformot kötötte ki és a miniszterelnök kijelenti, hogy becsülettel állja a kötést, ugyanakkor az ellenzékéről azt vágják oda, hogy: *oszlassa fel már most, azonnal a Házat!*

Igy játszani a szóval, így kötekedni, minden áron okot, alkalmat keresni a munkaképesség megzavarására, midőn sürgős, nemzeti fontosságú feladatok várnak megoldásra: vajjon szabad-e, lehet-e a nemzeti érdekek durva megsértése nélkül?

A ki eddig nem látott, most már tisztán láthat. Az ellenzéki farkas vizet szeretne zavarni; ismerjük már ezt az ócska mesét. De csak rajta! a miniszterelnökben emberére talál.

— október 10.

Ugron Gábor a katolikus pártról.

Ugy látszik, hogy Zichy János gróf törekvése, a katolikusok egyesülése nem igen talál termékeny talajra. Erre vall Ugron Gábor nyilatkozata is, aki határozottan el-lene nyilatkozott a katolikus párt megalakulásának. Magyarország történelme — ugy-mond — *kizárja a felekezeti alapokon való pártalakulást* Magyarországnak belső megerősödésre és a nemzeti állam kiépítésére van szüksége, ami felekezeti alapon annál kevésbbé remélhető, mert a felekezeti surlódások felemésztik a nemzet erejét. Ily párt tehát gyökeret sem verhetne a magyar közéletben.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 10.

A képviselőház ülését ma nyitották meg. A képviselők feltűnő nagy számmal gyűltek össze. Mindenki zivatart jósolt; de Tisza István nyílt homlokkal állt az el-lenzék elé s őszintén, félre nem magyarázható kijelentései megnyugtatták csaknem az egész Házat.

Perczel Dezső elnök 10 órakor nyitotta meg az ülést. Megemlékezett Janicsáry Sándor és Lázár Menyhért haláláról; bejelentette Herczeg Ferencet mint véglegesen igazolt képviselőt.

Hieronymi miniszter előterjesztette az olasz kereskedelmi szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot.

Kossuth Ferenc: Rámutat arra, hogy most a törvényalkotásnak ideje elkövetkezett a hosszú ideig tartó nemzeti küzdelem után. Nálunk az állami hatalom teljesen olyan uralkodónak kezében van, aki idegen állam felett rendelkezik, — amely hatalmánál fogva a múltban reá támadt a nemzet alkotmányára és amint ez megtörtént a múltban, megtörténhetik a jövőben is. És ilyen körülmények között akarják a parlamentnek kezét megkötni?

Zboray Miklós: Most is leszerel majd a Kossuth-párt!

Kossuth Ferenc Zboray felé fordul és nyugodtan, de erélyes hangon ezt válaszolja:

— Ezt a kijelentést már több ízben hallottam. Nos hát, nem volt leszerelés mert a párt csak taktikát változtatott, de a függetlenségi eszméért mindig küzdeni fog.

Rákosi Viktor: Zborait és néppártot csak a pápai hatalom függetlensége érdekli. Ugy hiszem, hogy Zborayból nemsokára biboros lesz. (Nagy derűtség.)

Kossuth Ferenc ezután a geszti levelet fejtegetve, a felségjogokra vonatkozólag tesz megjegyzéseket. Kijelenti, hogy a magyar nyelvnek a magyar állam minden részében, így a hadseregben érvényesülni kell. Ez olyan nemzeti jog, melyet háttérbe szorítani nem lehet.

Tisza István a miniszterelnök szólalt ezután fel és a házszabályrevízióról nyilatkozott. Ujat nem mondhat, a házszabályokat módosítani kell. Ez nem a kormány érdeke, hanem elsőrangú nemzeti érdek.

Polónyi: Előbb ígéreteit váltsa be!

Tisza István: Lehetetlenné kell tenni

a technikai obstrukciót, de klotürt nem akar. Az ujonejavaslatot és a költségvetést záros határidő alatt kell elintézni.

Papp Zoltán: Hát ez nem klotür?

Tisza István: Ezt a kérdést nyugodtan lehet csak megoldani. A választási reformról azt mondja, hogy a statisztikai hivatal még nem készült el a statisztikai adatokkal. — Emlékezteti a házat arra, mikor azon reményének adott kifejezést, hogy az új választás az új törvény szerinti megyévé és ez most már csak a képviselő uraktól fog függni.

Rákosi Viktor: Már megint fenyeget!

Tisza István: Csak akkor lesznek új választások ha arra multhatatlanul szükség lesz — és ez a képviselő uraktól függ.

Ugron Gábor: Oszlassa fel már most a házat!

Polónyi Géza szólalt fel. Tiltakozik az ellen, hogy a miniszterelnök a Ház feloszlásával fenyegeti a képviselőket. A geszti levél sérti a parlament méltóságát. A kormány ígéretével csak játszik és megragad minden alkalmat, hogy tovább szítsa az ellenállást.

A házszabály revízióról azt mondja, hogy azt nyugodt, higgadt időben kell eszközölni, most pedig nem élünk békés időket. Majd a felségjogokat fejtegeti.

Tisza István reflektál Polónyi szavaira, majd Polónyi viszonzválasza után az ülés fél 12 órakor véget ért.

Egyház és Iskola.

Diákok tanulmányutja. Tegnap hajnalban érkeztek meg a kollégiumi diákok erdélyrészi tanulmányutjukról, telve sok hasznos ismerettel és lelkesedéssel, mind kitűnő egészségben és jó hangulatban. Tanulmányutjukban Szabó Márton dr. Csürös Ferenc dr. és Török Péter tanárok vezették az ifjakat, magyarázva és megmutatva a nevezetesebb dolgokat és helyeket. Buzgó fáradozásuk méltán megérdemli az elismerést s a tiszteletet.

Okt. 5-én indultak városunkból s először Révnel szálltak ki, Kolozsváron erről. Megtekintették a híres esepkő barlangot, mely ismeretlen csodáival, hatalmas termelével, kikutatlan üregeivel vonta magára a figyelmet.

10 órakor érkeztek Kolozsvárra, hol az ev. ref. főgimnázium vendégei voltak.

Másnap megtekintették az egyetemet, ennek természetrajzi gyűjteményét, a Beth-

len bástyát, a Mátyás szobrát, szülőházát, mely új anyagból a régi módjára van készítve ugyanazon a helyen.

Innen Nagy-Enyedre mentek utközben a pompás vadregényes vidéket szemlélve. Itt a Bethlen kollégiumnak voltak vendégei. Megtekintették itt a Jókai „A nagyenyedi két fűzfa” című novellájában is említett, legyilkolt két fiu által ültetett fűzfákat.

Tovább menve Tövisen látták a maros-szent-imrei csatatér, hol Hunyadi János első győzelmét aratta a törökök felett, a Kemény Simon önfeláldozásával, mely helyen utóbb templomot épített, mely ma is fenn áll.

Gyulafehérváron voltak a muzeumban, a várban, melynek templomában van Hunyadi sir emlékei. Piski felé menve Alvincen látható volt az a kastély, melyben a hatalmas Martinuzzi vagy Fráter Györgyöt megölték. Alvincen tul van Al-kenyér nevű falu határában a nagycsatak helye Kenyérmező, melyet most prüsszögő vonat hasít kettő. Végre elérték a Piskihidat, az 1849 febr. 9-iki esata színhelyét. Piskiben meghálva Vajda-Hunyadra mentek, honnan a vár megtekintése után Gyalárra indultak. Vadregényes, mesésszépességű tájak közt kisvonaton érték el a gyalári vaskohót, hol ennél ritkán ha láttak érdekesebb dolgokat.

Innen vissza mentek Piskibe, innen a Maros mentén Aradra. Utközben Világos vára látszott csak mint álmkép a homályos idő miatt. Aradon megnézték az ereklye muzeumot, a vértanúk szobrát, a vesztőhelyet, a várat s egyéb nevezetesebb helyet s innen hazafelé indultak.

Hogy mily hasznos és hatásos egy ilyen tanulmányut az ifjaknak azt hangsúlyozni felesleges.

TOLLHEGYEN.

Pósáék — szökése.

Megírta ezen a helyen Maró, jóízű elmésséggel, hogyan tűnt el Debrecenből az ünnepelt Pósa-pár.

Ósi szokás az nemesak nálunk Debrecenben, de az ország majdnem minden városában, hogy a vendéget tárt karokkal, muzsikaszóval, tömeges üdvözléssel fogadják, tejbe-vajba is fűrésztik; de az elutezása már kevesebb zajjal, többnyire észrevétlen csendben történik.

Már most erre *Oláh* Károly, a városi közművelődési ügyek érdemes tanácsnoka,

A vers a szinpadon.

Alantjáró elmék, melyeknek eszményképe a tűzök s melyek a kőszáli sasról, mikor a felhők felett repül, azt tartják, hogy bolond, egy idő óta különös mohósággal ismételtetik, hogy a verses forma nem szinpadra való.

Valahányszor verses színművet mutatnak be valamelyik hazai szinpadon, a hivatásos mészáros legények mingyárt felkapják a taglót és dühösen nekiesnek a rózsabokornak, hogy agyon vágják bontakozó virágait.

Itéletük a magyar szinpadai művek hőhérainak valóban statáriális. Ha tolluk hegyére kerül egy-egy új verses szindarab, rögtön zug a káröröm karéneke: ime megmondtuk ezerszer, bizonyosság rá a legujabb eset is, hogy a vers nem való szinpadra.

Csak a napokban történt, hogy a budapesti Vigszínház verses ujdonságát, a *Hadik huszárok* című történeti vigjátékot valóságos lemészárolták a böles bírálók. — És valamennyien azt lobbantották az író szemére leghevesebben, hogy rimes versei nyári zápor módjára zuhognak, vizözönnel árasztják el a szinpadot és az ömledező li-

rai áradatban elvész, megful a drámai eslekmény.

Sőt egyik bíráló, nem is napilapban, hanem komoly irodalmi ujságban odáig megy, hogy ridegen kimondja a halálos ítéletet: a vers nem életképes a szinpadon; *verses mű nem lehet jó dráma.*

Az ember igazán nem tudja, nevesen-é vagy boszankodják, mikor ilyeneket olvas.

Nem akarok pörlekedni a próza hő lovagjaival, a kit nyilván elszédített az irodalmi érték nélkül való, de pompásan, mesteri ügyességgel *megcsinált* és a tömegizlés átlagigényeinek kielégítésére felette alkalmas, hatásos bohózatok és drámák sikere. A több száz előadás, a közönség állandó nevető vagy síró görese és a szerenéses haszonelvű író százezreket jövedelmező jutaléka.

Könnyű azonban észrevenni s csak a vak nem látja azoknak tévedését, a kik a verset azért nem tartják szinpadra valónak, mert a mi csengő-bongó rimes játékaink többnyire megbuknak.

Megbuknak bizony! mert rossz szindarabok. Rimes verseik tökéletesek, ugynevezett költői nyelvük ragyogó, lírai ömledező-

sük köszívet olvasztó: de szinpadai hatásuk még sem lehet, mert jellemzés, lélekrajz, drámai erő, színszerű eslekmény híján csak üres szappanbuborékok. És mert e ragyogó, fényes szappanbuborékok az élet legkisebb fúvállatára nyomtalanul eloszlanak, ennél fogva igazi irodalmi becsük sinesen, hiába csicseregnek pengő rimeik, hiába illatoznak tarka szóvirágaik.

Azt kérdezem én már most: nem bü-nös könnyelműség vagy léha tudatlanság-e ezeknek a gyarló szinpadai kísérleteknek verses alakja örvén olyan felületes ítéletet hozni, hogy a verses forma egyáltalán nem szinpadra való, sőt hogy versben ma már lehetetlen jó drámát írni?

Ugyan nem nevetné-e mindenki szemé közé annak a nagyképi tudákosnak, a ki Verebi Pál, Hazafi Veray János vagy más futóbolond versfaragók rigmusaiból következtetné azt, hogy a lírai költészet idejét multa s nem művelt embernek való számárság?

Gondolom, itt Petőfi, Heine, Musset, Burns, Petrarca dalai döntik el a kérdést. Ha ma rossz verseket írnak a magyar költők, ebből nem az következik, hogy a vers lejártá magát, hanem az, hogy ninesenek jó költőink.

ugyis mint a siketnémák hivatalos szószólója a következő levelet intézte a Szabadság szerkesztőjéhez:

Ezt a szokást csipkedte meg Maró.

Tisztelt szerkesztő ur!

Maró urnak a *Tollhegyen* című bohém sorain sokszor nevetek és most is nevettem a mai számban a Pósa Lajos és neje eltűnését tárgyozó cikkeskén egész a végéig, ahol e sorok állanak: Ugy kell nekik! Miért nem vártak a siketnémák számára összemészett pénz átadásával addig, míg a vonatnál nem voltak. Mivel e sorokban, habár tréfásan is, de vád foglaltatik úgy a rendezőségre, mint a siketnémák iskolája vezetőségére, kérem tudomásul venni, hogy Pósa Lajos és neje ünnepélyes elbucuztatása, kikísérése stb. el volt határozva s egyik kollégám, ki a költőpárral töltötte egész idejét, fel is volt kérve, tudassa az elutazás idejét, de — mint mondta — ő is csak félórával az indulás előtt értesült arról, mert a költőpár kitért az újabb ünnepeltetés elől és hogy én is tréfáljak, — nem *eltűnt*, de határozottan *megszökött*; amit mi, kik már csak az *összemészett pénzért* is hálások voltunk irántuk, nagyon sajnáltunk. Néha jó, ha az, kit valami dolog érdekel, kérdezősködik és ha kellő felvilágosítást kapott, a Tollhegyen összegyűlt ténét kifreceskendezi, mert különben ok nélkül sok kellemetlen érzést okozhat.

Debrecen, 1904. október 9.

Tisztelettel Oláh Károly,

*

Készséggel kiadtuk e sorokat.

Annál is inkább teljes készséggel, mert hiszen a gyermekek Pósa bácsiján kívül elsősorban éppen Oláh Károly páratlan buzgóságának érdeme az a nagy anyagi siker, mely 546 koronát juttatott Dankó szobrára s ugyanannyit a debreceni siketnémák gyámlítására. A rendezés érdemei pedig, mi tudjuk és méltányoljuk legjobban, szintén összeforrtak Oláh Károly lelkes, tapintatos, buzgó tevékenységével.

Ezek után csak azt jegyezzük meg meg hogy Oláh Károly hozzánk intézett levele már most világosan felderíti, miért *nem* lehetett Pósaékat a megérkezésükkor kifejtett lelkeséggel el is bucsuztatni?

A dolognak tehát ez a része rendben van.

De még mindig érthetetlen mulasztás marad, hogy a szemfüles sajtó miért nem szimatolta ki a kitűnő vendégek elutazásának körülményeit, szóval a költő-pár eltűnését vagy — szökését?

Mi a magunk részéről érzékeny birsággal sujtottuk hanyag riporterünket, akinek a fenforgó szokési körülmények közt még kevesebb volt szabad *siketnek és némának* lennie.

Keservében a jó fiu meg is fogadta, hogy legközelebb fényes tudósításban fog beszámolni olyan bandériumos elutazásokról is, a melyekből — egy szó sem igaz.

Napi hírek.

Az időjelzőintézet jelentése.

Budapest, október 10. Hűvös, szeles idő várható. Az ország minden részéből a hőmérő rohamos leszállását jelentik. Több helyen fagyos, ólmos eső volt.

Teljes tanácsülés. A városházán tegnap nagyfontosságú teljes tanácsülés volt, amelyen *Domahidy* Elemér főispán elnökölt. Amint a főispán az ülést megnyitotta, jóleső figyelemben részesült *Kovács* József polgármester úgy a maga mint a városi tanács és tisztviselők nevében meleg szavakkal üdvözölte az amerikai nagy utjából visszatért főispánt és arra kérte, hogy az utazásában szerzett tapasztalást eddiglen is tanusított jóakarásával használja fel Debrecen város fejlődése érdekében. *Domahidy* Elemér főispánt nagyon kellemesen lepte meg az üdvözlés és arra válaszolva biztosította a polgármestert és a tanácsot, hogy erejét és tapasztalatait a város intézményeinek fejlesztésére és a lakosság jólétének előmozdítására fogja fordítani.

A főispán ezután kijelentette, hogy lemond a szervező bizottság elnökségéről, a melylyel a közgyűlés ruházta fel. Már elutazása előtt értesítette lemondásáról a tanácsot, minthogy hosszabb távolléte alatt nem akarta megakasztani a bizottság nagyfontosságú működését. A tanács a lemondást a legközelebbi közgyűlés elé fogja terjeszteni azzal a javaslattal, hogy a törvényhatósági

bizottság birja rá a főispánt ennek a tisztességének megtartására.

A tanács ezzel áttért az ülés érdemleges ügyeire, amelyekről e rovatunkban egyenként adunk hírt. A délelőtt megkezdett teljes tanácsulást délután folytatták de még nem fejezték be. Délelőtt a közgyűlés tárgysorozatát állapították meg; délután pedig a tárgysorozat legfontosabb pontját, a jövő évi költségvetést vitatták meg egészen a 15-ik címig. Ma délelőtt a főispán a vármegyei közigazgatási bizottság ülésén van elfoglalva, a folytatólagos teljes tanácsülés tehát csak délután lesz.

Esküvő. Tegnap esküdött örök hűséget *Mihalovics* Pál szoboszlói állomás főnök *Siegmeth* Károly m. á. v. főfelügyelő ü. v. h. bájos leányának *Fridának*. A polgári esketés d. e. 11 órakor volt, melyen mint tanúk a menyasszony részéről *Tolnay* Kornél m. á. v. üzletvezető, a vőlegény részéről *Berényi* Lajos m. á. v. felügyelő jelent meg. A polgári esküvő után egyházi áldásért déli 12 órakor a szt. Anna utcai róm. kath. templomba vonultak, a hol az esketési szertartást *Dr. Wolaffka* Nándor püspök végezte. Koszorus lányok a menyasszony nővérei voltak.

Városi közgyűlés. A tegnapi tanácsülésen megállapították a közgyűlésre kitűzendő tárgyak sorozatát és határnapját. Eszerint Debrecen város törvényhatósági bizottsági közgyűlése *szerdán, e hónap 19-én* délután veszi kezdetét. A tárgysorozatban számos miniszteri leirat, törvényhatóságok átiratai és sok fontos tárgy szerepel. Ezek közt első helyen áll az 1905-ik évi *költségvetés*, amelyet három különféle bizottság rostált meg. A tegnapi tanácsülésen is eljutottak a 15-ik tételig. A hátramaradt tételeket ma délután tárgyalják le. A bizottságok által kifogásolt összes tételekre a tanács megteszi a maga javaslatát. A tárgysorozatba fel vannak véve továbbá *az egyházi és iskolai segélyek végleges rendezése*, mely alkalommal a tanács a közgyűlés elé terjeszti az ösz-

Azt mondja Vajda János a muló, értetlen, napi sikerekről, az ünnepelt napi-hír-költők dicsőségéről:

Ti fényes szappanbuborékok,
Most hát ti csak ragyogjatok.
Kit föld porába letiportok,
Én csak parányi mag vagyok.
De napja feljön s kifakad, hajt
És szerte árad el dalom;
Virágától benépesül majd
Tenger, mezőség, völgy, halom.

Ugyanez teljes mértékben áll a drámai költészetre is.

Micsoda bárgyu beszéd lenne, ha valaki azt feszegetné, hogy Shakspeare színművei nem lehetnek drámai hatásúak, sőt egyáltalán nem is lehetnek szindarabok, mivel az ügyetlen Shakspeare versben írta meg összes színpadi alkotásait.

Avagy a Katona Bánk bánja elhibázott, hatástalan mű, mivel versekben háborog Petur haragja s Tibore versekben sirja el a magyar nép szenvedéseit? E léha fel fogás szerint Bánk bánt, a Trónkeresőt, Ezópust, a Csókot, Spartacus-t mind át kellene gyurni prózában döcögő darabokká, hogy színpadképességük kétségtelen lehessen.

Igazán megdöbbenő, hogy minálunk a színpadot mindenáron a napi szórakoztató olvasó árucarnokává szeretnék lesüllyeszteni a romlott izlésűek, a fajtalanok és az üzletelvű kufárok.

A világirodalom valóban örökbecsű színpadi alkotásai, azok a színművek, melyek nem a karzati tapsok és a pénztári diadalok mértéke szerint, hanem valódi irodalmi értékükkel győzik le s élük túl a mulandóságot, csaknem kivétel nélkül versben írott alkotások.

Shakspeare, Molière, Moreto, Goethe, Schiller, Kleist — hogy csak egyet-kettőt említsék a legnagyobbak közül — azt igazolják, hogy a *vers a színpadon örökéletű*.

Az igazi nagy tehetségek minden időben versben írták színműveiket. A divatok változtak, a mi tegnap tetszett, azt ma kikifütyölték; minden idők áramlatát csupán a verses forma győzte le s maradt a magasabbra törekvők állandó, változatlan eszménye.

És ma is, akik nem a napi fogyasztás bejegyzett cégü szállítói, hanem valódi köl-

tők, a kik gondolatok szárnyán, eszmék tüzével, nagy alkotások erejével mennek a színpadra, mind ájtatos hűséggel ragaszkodnak a verses formához. Még a kik prózában írják is színműveiket, mihelyt a drámai fenség kívánja, mihelyt nagyobb feladat lendületével emelkednek az örökkévaló költészet birodalmába, nyomban a verses formához folyamodnak. Csak Echeagaray, Rostand, Fulda, Ibsen, Hauptmann, Verga, Bracco nevét említem hamarjában.

Csupán minálunk lehetséges az, hogy egy színigazgató, mikor pályadíjat tűz ki s Csokonairól, tessék jól megérteni, a versíró, a dalköltő, a Lillát dicsőítő Csokonairól kíván vigjátékot vagy színművet, kiköti, hogy mű *prózában* irandó.

De nem esoda, hogy kizöldülhet itt ekkora izléstelenség is, mikor komoly képű bírálók véletlenül versekben írt *rossz szindarabok*-ból azt a tanulságot szűrnek le, hogy ime bizonyosság Isten előtt: a vers nem színpadra való.

Ez már az irodalmi sülyedés legelső foka.

szes ezekre vonatkozó szerződéseket; a helypénzszabályrendelet a kívánt pótlással és módosításokkal; a városi nyomda önállósítása; a drágasági pótlék kérdése; a nevezetesebb alapító oklevelek bemutatása és 5 tisztviselő választása.

— **A Kubelik-párról.** Aberdeen-ből, a regényes Skótszország egyik legnagyobb és legszebb kikötővárosából képes levelező lap érkezett ma a Szabadság szerkesztőségének. A messze idegenből jött tájképes emléklapon szíves üdvözlöt küld a most ott tartózkodó Kubelik János, városunk világhírű polgára és szeretetreméltó bájos felesége Széll Marianna. Természetesen szép magyar nyelven, ami nekünk annál kedvesebb volt. A nekünk küldött üdvözlöt az egész debreceni közönségnek szól, amelynek mi csak egyik igénytelen képviselője vagyunk. Őszintén örvendtünk tehát, hogy oly távol tőlünk idegen földön, a dicsőség és ünnepeztetés között is gondol roánk, debreceniekre, ez a kedves pár. Meg aztán elképzeltük, hogy a szerető fiatal szülők akkor, amidőn a címre leírták ezt a szót: *Debrecen*, milyen egész szívvel, lélekkel ide képzelték magukat egyik Hunyadi-utcai ház valamelyik szobájába, amelyben két hófehér bölesőt ringatnak a gondos nagyszülők. És miközben mindezt bizonyos meghatottsággal leírjuk, félbeszakít bennünket a táviratkihordó. A tőle átvett táviratok közül egyszerre csak szemünkbe ötlök a következő:

Brünni távirat szerint Kubelikné Széll Marianne válopert indított férje ellen régebben támadt egyenetlenség és főképp anyagi dolgok miatt. Visszaemlékezve arra a példásan egyetértő, igazi szeretetet visszautkröző életre, amelyek még csak rövid napok előtt is itt Debrecenben mindenki előtt tanusított Kubelik János és gyönyörű ifju neje, rá gondolván arra a két kis hófehér bölesőre és az Aberdeenből hozzánk érkezett együttes üdvözlötre, felhatalmazás nélkül is jogosítva érezzük magunkat kijelenteni, hogy a Brünni táviratot csak rosszakarat vagy félreértés sugalmazhatta.

— **Szedlák József temetése.** Ma délután 2 óraker helyezik örök nyugalomra a tegnappelölt este meghalt Szedlák József földi maradványait a Piac u. 32. sz. gyász háztól a Szt. Anna utcai temetőbe a r. kath. egyház szertartása szerint.

A temetésen az Ipartestület, melynek előljárási tagja volt, a Hitelszövetkezettel együtt testületileg vesz részt. Délelőtt azonban szintén testületileg mennek a gyász házhoz Tóth Kálmán ipartestületi elnök vezetése alatt részvétüket kifejezni a gyászoló családnak.

Tegnap délután 6 óraker tartott gyűlésen az ipartestületi a Hitelszövetkezet vezetősége elhatározta, hogy a koszorútól megváltják magukat oly képen, hogy Szedlák alapot létesítenek elaggott iparosok felségélyezésére.

Ma délután az összes szabó üzletek zárva lesznek.

Az ipartestület elnöksége ezúttal kéri fel az iparos mestereket, hogy Szedlák József ur temetésén minél számosabban megjelenni és e célból ma délután 2 óraker az ipartestületnél összejönni sziveskedjenek, ahonnan testületileg vonulunk a gyász házhoz.

— **A kamara részvéte.** Városunk köztisztviselőkben álló iparosának Szedlák Józsefnek elhunytával a debreceni kereskedelmi és iparkamara is egyik legérdemesebb és legmunkásabb beltagját veszítette el. A kamara elnöksége már tegnap részvétlevelét intézett a megboldogult özvegyéhez, a rava-

talra koszorút helyezett ezzel a felirattal: Erdemes és munkás beltagjának — a Kereskedelmi és iparkamara: egyidejűleg székházára kitűzette a gyászlobogót, a mai temetésre pedig az elnökség testületileg hívta össze a kamara beltagjait. A gyűlekezés egy-egyed 3-kor a kamara kistanácsstermében lesz.

— **Hosszu esték.** A nap mind jobban összehúzódik s egy részét átadja a fekete köntösben járó Estnek. Rövidebbre fogjuk délutáni sétánkat s kedvence helyeinkről a korán szürkülő égbolt terel vissza a városba a hol a piac utcán már a légszesz lámpák sugár özönében láthatjuk a hőmpolygó korzó társadalmát. Beköszöntött a hosszú esték időszaka, melynek előrajzát kiki a maga igényeihez képest állítja össze s minthogy az igények és izlések tudomás szerint igen különbözőek, így mindenben a legtarkább változatosságot észlelhetjük. Egészséges viszonyok közt a hosszú esték első sorban színház pártolás nagyobbodását vonják maguk után. És ez érthető is. A tanulságosat meg az élvezeteset semmisen egyesíti ki magában olyan szépen, mint az élet mesterkelt fényképe: a színpad. A míg a színház nem az érzékiség dicsőítését zengi, a míg színpompás, lelket üdítő keretekben az erkölcs diadalát hirdeti, addig igazán templomnak tekintendő, melyet a művelt ember kell, hogy kötelességszerűen látogasson is.

— **Lóverseny helyet iskolára.** Debrecen városa minden évben 1000 koronát díjjal járul a debreceni lóversenyhez. Az idén azonban nem tartottak lóversenyt és így a már megszavazott 1000 korona a tanács rendelkezésére áll. A teljes tanácsülésen azt határozták erre nézve, hogy a közgyűlésnek javaslatot tesznek az iránt, hogy ezt az 1000 koronát a gazdasági és ismétlő iskolák, valamint a tanyai elemi iskolák berendezési költségeire fordítsák.

— **Békéltető ülés.** Az ipartestület e hó 14-én délután 4 óraker békéltető ülést tart Vetéssi Béla tb. rendőrkapitány elnökléte alatt az ipartestület hivatali helyiségében.

— **Vörösmarthy Béla meghalt.** Vörösmarthy Béla, volt államtitkár, a Kuria másodelnöke meghalt. A nagyérdemekkel bővelkedő férfit Vörösmarthy Mihálynak, a nagy költőnek volt méltó fia. Gyermekkorában az egész nemzet szíve feléjük, Vörösmarthy árvái felé fordult, mert a költő, kit a szabadságharc bukása lelkileg is, anyagilag is megtört, özvegyét és árváit vagyontalanul hagyta hátra. Deák Ferenc szózatára a nemzet az árvák segítésére sietett és a baba bőlese maga lett a gyermekek gyámja. A nemzet szeretetét nem pazarolta méltatlankra. Vörösmarthy Ilona, Széll Kálmánné, egyike lett a legkiválóbb honleányoknak, Vörösmarthy Bélát pedig szorgalma, tudása és jelleme a nemzet vezérő férfiai közé emelte, helyet foglalt a kormányban és szolgálta mint bírót, az igazságügyet minden fórumon, legutóbb a Kuria másodelnöki székében. Vörösmarthy 1844 ápr. 23-án született Pesten.

— **Drágasági pótlék a városházán.**

A teljes tanácsülés foglalkozott tegnap a városi napdíjasok, a hajdnok és a mezőrendőrök ebbeli kérelmével, hogy tekintettel rendkívül csekély jövedelmükre és nagyobb szükségleteikre, a város drágasági pótlék címén javítsa meg díjazásukat. A tanács erre az évre nem tehetett semmit, mert az ez évi költségvetésben nincs fedezett semmiféle pótlékre. De elhatározta, hogy a kérvényt pártolólager terjeszti a közgyűlés elé bizva abban, hogy a törvényhatósági bizottság tagjainak méltányossága legalább a jövő évre javít a szükmarokkal fizetett alkalmazottak során. A hajdnok és mezőrendőrök részére 50, a napdíjasok részére 120 korona drágasági pótléket fog a tanács javaslatba hezni az 1905 évi költségvetés terhére.

— **A város az egyetemnek.** Debrecen város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg 200,000 koronás

alapítványt tett a létesíteni kívánt debreceni egyetemre két bölcsészeti, tanárszék felállítására. A közgyűlés elhatározta, hogy az alapítvány ötszázalékos kamata, azaz tízezer korona minden évben a költségvetésbe felvétessék. A belügyminiszter most érkezett leiratába a közgyűlési határozatot jóváhagyta.

— **Tisztviselő választások és nyugdíjazás.** Az e hó 19-n kezdődő városi közgyűlésen öt a városnál üresedésben lévő tisztviselői állást fognak névszerinti szavazás útján betölteni és pedig a gyámpénztári ellenőri, a szállásbiztosi, egy irodatiszti és két irnoki állást. Ugyanakkor a közgyűlés elé terjesztik Baka Imre, a városi kiadó, nyugdíjaztatás iránt benyújtott kérvényét, aki közel negyven évi buzgó és hasznos működés után méltán kiérdemelte a nyugalmat és a nyugdíjat.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatalnál bejelentették az alábbi halálozásokat: Ferenci Juliánna ev. ref. 29 éves; Madai Erzsébet ev. ref. 11 éves. Jóna Erzsébet ev. ref. 4 hónapos. Szedlák József róm. kath. 58 éves. Kronovszky Tamás ev. ref. 19 éves. Ottó Eszter ev. ref. 14 hónapos. Mede Gyuláné ev. ref. 69 éves. Ferge Margit ev. ref. 19 hónapos.

— **A Városi Dalegyület választmányi ülése.** Tegnap délután 5 óraker a városi Dalegyület választmányja Magoss György dr. ügyvéd elnökléte alatt gyűlést tartott, melyen a választmányi tagok csaknem kivétel nélkül jelen voltak.

A gyűlés egyik fontosabb tárgya a november 3-án tartandó dalestély részleteinek megbeszélése volt. Ezenkívül elhatározták, hogy a nov. 3-iki est után következő dalestély — *Dankó est* lesz. — Ezen ésakis a Dankó művei töltik be a műsort, s a tiszta jövedelmet a *Dankó szoboralap javára fordítják.*

A szoboszlói Zichy estre, mely okt. 28-án lesz, a Dalegyület négy tagjával képviselteti magát.

Végül kimondották, hogy a jövő nyáron 1905. augusztus hó első felében külföldi körutat tesznek testületileg s ennek végálmomása Berlin lesz. A berlini uttervezet elkészítésével egy szükkebb bizottságot küldött ki kebeléből a választmány.

— **Elmaradt szoborleleplezés.** Törökszentmiklóson tegnap akarták leleplezni a Kossuth szobrot, azonban a leleplezés elmaradt, miután a szobor nem készült el. A szobrot e hó 23-án, nagy ünnepség keretében fogják leleplezni.

— **A szembeteg magyar.** Szemorvoshoz megy a magyar, mert érzi, hogy nem jó a bajjal tréfálni. Egyre gyöngülnek az idegei, már a biblia betűi is kicsinyek neki, hát ezen irányban nyújtja panaszát:

— Csak igen baj lesz leginkább, mondok, hogy begyűvök, nézze meg, mit mond?

Az orvos szobájának falai tele vannak táblákkal amik különféle nagyságu betűket ábrázolnak; a szerint, amint jobb, vagy rosszabb a szem, úgy látja ezeket közelebből, vagy messzebből.

A magyar két lépést áll a táblától, az orvos pedig azt mondja:

— Hát most olvassa el azt a falon!

A beteg meg se mukkan.

— Olvassa, biztatja az orvos!

A páciens még sem reagál.

— Talán nem tud olvasni?

— Instálom — feleli a magyar — tudni tudok de csak szágig.

— **Verekedő ácslegények.** Jánosi Miklós ácssegéd tegnap éjjel egyedül ment haza a Mester utcán. A mint a cserepes u. sarkára ért, az épen onnan kilépő Harangi János, Szendrei Gábor s Fekete István megtámadták s a védtelenül egyedül lévő Jánosit addig ütötték verték, a míg mozdulatudott. Mikor látták, hogy összeesett, elszaladtak. Jánosi pedig rövid idő mulva mni gához térve, haza vánszorgott. Sérülései nem súlyosak, de pár napig munka képtelen.

— **Embortelen cseléd.** Gerő József Klárka nevű öt éves leánykája tegnap délután a velük egy udvarban lakó Kis Zsuzsanna cselédeleányával incselkedett. A cseléd a helyett, hogy a kis gyerek tréfáira mit sem adva végezte volna teendőit, felkapott egy darab fát és azt a kis Klárka fejéhez vágta. A kis gyermek a homlokán esett sérülés következtében azonnal elájult.

— **Régi bosszu.** Kovács Lajos kefégyári munkás valami régi peres ügyből kifolyólag haragosa volt Telegdi Lajos szatócsnak. Tegnap, úgy látszik a garatra is felöntött, eszébe jutott, hogy ő még nem számolt le teljesen Telegdivel. Elment hát a lakására s minden köszönés és bevezetés nélkül először is alaposan leszidta minden atyafiával egyetemben, azután pedig a feleségét s Telegdit a kezében levő somfa bottal ütötte. A megtámadott családot a közbelépő rendőr szabadította meg — vendégétől.

— **A hölgyközönségnek** mindig gondot okozott a (mider) fűző. Ettől függ a női termet csinosága, ez pedig csak úgy érhető el, ha minden hölgy a saját terméte szabott fűzőt visel, mert ez által jut csak érvényre a női termet szépsége. Azonkívül egészségi szempontból is ajánlatosabb az így készített fűző, mint a gyári fűző, miért minden hölgy a saját érdekében cselekszik, ha mellfűzőit Goldstein Karolina műtermében (Debrecen Piac tér) készítteti. Ki specialista az oly fűzők készítésében, mit fényesen igazol számtalan szaktekintély elismerő levele. Megrendelések szabatosan mérték után 6 óra alatt készülnek. A dus választékú raktári fűzők méltányos árban árusítatnak.

— **Uj virág és tájkép minták** víz és olaj festéshez egyedüli nagy választékban, úgy szintén olajfestéshez vásznat méterszámra és felhuzva, valódi angol és solingeni zsebkések és ollók Pongrácz Géza papírgyáraktárában Debrecen, Bika szálloda mellett.

— **LETZTER JÓZSEF** fényképészet festészeti és fényképnagyítási műterme Piac téra 44. dr. Ujfaluassy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejáratánál levő ki, rakatban.

— **Divatos férfi és fru kalapok legnagyobb választékban Feketénél.**

— **Ügyes detalista** fűszeres segéd azonnali belépésre felvétetik. Cik a kiadóhivatalban.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A japán-orosz háború.

Kuropolitkin támad.

A harc térről nagy esemény híre érkezett. Kuropolitkin napiparancsot adott ki, melyben kijelenti, hogy az orosz hadsereg, mely eddig kénytelen volt hátrálni, *immár támadásba* fog átmenni.

Ez a fordulat amily meglepő, épp oly feltűnést kelt. Kuropolitkin okt. 2-án adta ki napiparancsát és így lehet, hogy már néhány nap múlva óriási dolgok történnek a harctéren. *Az orosz támad* és a két roppant hadsereg megvívja a döntő élethalál harcot.

— **Pétervár, okt. 10.** Kuropolitkin tábornok tüzes hangu napiparancsot adott ki, melyben kijelenti, hogy most már megszünt a visszavonulás, *az orosz sereg támadni fog.* — Elmondja, hogy katonái a legsúlyosabb körülmények közt vonultak vissza Mukdenbe. Nappal harcoltak, éjjel szekereket és ágyukat vontattak. De most már elérkezett az egész hadseregtől várt pillanat, hogy megforduljunk és *magunk menjünk az ellenség élébe.* A hadsereg haderői elég nagyok, hogy áttérjünk az előrevonulásra. S ha az összegyűjtött ezredek elégteleneknek mutatkoznak, jönni

fognak ujak szakadatlanul, mert *törhetetlenül teljesülni kell a cár megváltozhatatlan akaratának, hogy az ellenséget legyőzzük.* Hasson át annak tudata, mily fontos a győzelem Oroszországra nézve. Gondoljatok arra hogy a cár akarata szerint a ti kezetekbe van letéve az egész orosz hadsereg *becsületének és dicsőségének oltalmazása.*

Karbin, okt. 10. Az oroszok megkezdték az általános előrevonulást. Megszállották Jantai vasutállomást

SZÍNHÁZ.

MŰSOR:

okt. 11. Bizánc színmű. G. bérlet.
Okt. 12. Fatinica daljáték. A. bérlet.
Okt. 13. Bizánc színmű. B. bérlet.
Okt. 14. Eleven ördög daljáték C. bérlet.
Okt. 15. Bizánc színmű. A. bérlet.
Okt. 16. D. u. A szabin nők elrablása, bohózat. este: A Kis császár, daljáték. (Előszór.)

Felvonások közt.

Pándyné a színházi mulatságról.

— okt. 11.

Tegnap este rózsaszínű, illatos levélkét hozott egy borotvált képű inas.

A szerkesztő házas ember, elvből nem bont hát fel semmiféle rózsaszínű illatos levelet. Tart azonban egy saját külön rózsaszínű illatos levélfelbontó munkatársat, aki ennél fogva semmit se dolgozik a lapba, folyvást csak titkos találkozókra jár.

Saját külön Pipánk tehát mohón bontotta fel a borotvált képű inas hozta rózsaszínű illatos levelet. De ezuttal csalódottan tette le a szerkesztő asztalára.

Özvegy Pándy Bertalanné írta, a még mindig viruló szép, elmés, előkelő, kedves Pándyné.

Ki ne ismerné ezt a finom, mindig mosolygó, bájos és szeretetreméltó szép asszonyt aki mint királyné a trónján, úgy ül a bálon a lady patronesse székében és minden este fényelőtől tizig a színházi páholyában.

A színházat el sem lehet képzelni az ő fenséges alakja nélkül. Sudár termete, fiatalos üde arca és villamosan szikrázó haja, mely mintha Loreley paróka lenne, diadém gyanánt csillog a magas homlok felett, — annyira megszokott ékessége már a nézőtérnek, hogy a színész nem tudna játszani, a közönség pedig ásitozva hazaszökdösne, ha nem látná ott a páholyában Pándynét.

Nos tehát ez a Pándyné, a színház nemtője írta a rózsaszínű illatos levelet.

Nagyon érdekes levél.

Ime, tessék elolvasni.

Kedves szerkesztő uram. Ha nem veszi rossz néven, munkatársul ajánlkozom. Még pedig a színházi rovatba szeretnék írni minden héten egy pár sort.

Ne ijedjen meg, nem az ön mesterségébe akarom magamat beleártani. Gyönyörködve olvasom a Szabadság-ban erős igazmondásait, szigorú, de igazságos bírálatait. De lássa, őszintén megvallva, mégis sajnálom önt, hogy törli magát, hogy fárad, hogy pazarolja lelkének sugarait, tudását, izlését, rajongását, ahelyett hogy bölesen belenyugodnék abba, a min változtatni egyelőre úgysem lehet.

Teljesen igaza van önnek: a színház lesüllyedt, a színház ma közönséges mulatóhely, holott a szép, jó és fenséges templomának kellene lennie. De abban már téved, hogy nekünk ez a változás kellemetlen. Nekünk is van izlésünk, mi is tudjuk, látjuk, hogy manapság a színhádon kevés az igazi

művészet, ugrálnak, legyeskednek, robotolnak a színhádon a komédiások.

De higgye el, szerkesztő uram, így van ez jól. Legalább a közönség nagy többségére nézve teljesen közömbös, művészet van-e a színhádon vagy léha bukfenkezés? A fő dolog reánk nézve, hogy jól mulassunk. Ez pedig többnyire nem a szindarabtól és a színészek játéktól függ, hanem mellékes körülményektől.

Nyugodjék bele, kedves barátom, már ez így van, a közönség nagy része ma igazán mulatóhelynek, esti összejövetelre alkalmas csarnoknak tekinti a színházat. Unatkozik, bár fenséges eszmék szárnyalnak a színhádon és jól mulat, jóllehet ostoba, léha üres fecsegés, cirkuszi móka folyik szemelőtt. Ismétlem, ez többnyire a színhádon kívül álló körülményektől tügg.

Nem vette észre? mi sokszor jóízűt kacagunk, mikor a színhádon megható drámai jelenetet játszik a színész. És viszont egy pissenés se hallható néha, bármint ostromolják nevető izmainkat a kómikusok.

Ez az utóbbi azonban a ritkább esetek közé tartozik. Rendesen pompásan mulatunk: a) ha a fészülönénk jól fészült meg; b) ha rajtunk külön ruha van, mint legkedvesebb barátainkon és az egész előadás alatt látjuk sóvárgó, irigy pillantásukat; c) ha a páholyunkba felvonások közt kellemes ismerősök jönnek; hogy a legtöbb férfi minket látesővez.

Leginkább a felvonásközök döntik el tehát a darab és a színészek sorsát.

Ha felvonásközökkel kellemesek, felvidítők, akkor nemesak hogy nem követeljük a tragédiában a tragikus játékot, de még rossz néven is vennők, ha a színészek tulajdonoson megrázó játékkal tönkre tennék vig hangulatunkat.

Például vasárnap, a Bizánc végső jelenete a legszörnyűbb tragikum.

A néző vérenek meg kellene fagyni, ha jól játszanák. Idegigazgató, rémes, borzasztó jelenet az, mikor a léha, parázna, buta, dözsölő, romlott bizánciak felett megsuhan a halál kaszája.

De nekünk sokkal jobban tetszett úgy, a hogy a mi színészeink csinálták. Nálunk a Bizánc irtózatos utolsó jelenete úgy fest, mint a Denevér 2-ik felvonásának béli fináléja. Orlovsky herceg vagy Giovanni kapitány, az oly mindegy! Fő, hogy a közönség hangulatába illő legyen!

És itt, bizony mondom, a felvonásközök a döntő szerep.

Sőt, képzelje csak szerkesztő ur, van már a debreceni színháznak egy olyan zsöldbérlője is, a ki csak a felvonásközökre jár be.

A hóbortos Rudi bárónak támadt ez a különös ötlete. Bérelt egy zsöllét, hogy joga legyen a színházba járni. De eddig még egyetlen előadást se látott; mert elhatározta, hogy csak a felvonásközöket tölti a színházban.

Mig a színészek játszanak, ő kaszinóban olvas. Az inassa fenn ül a kakas üllőn s mikor vége a felvonásnak, telefonál Rudi báróért, aki a felvonások közt a páholyokban cseveg az asszonyokkal, aztán mikor felhúzzák a függőnyt, a legközelebbi felvonás közölg megint visszamegy a kaszinóba.

És Rudi báró azt állítja, hogy még soha ilyen jól nem mulatott a színházban, mint az idén.

Ne törje hát magát kedves szerkesztő uram, a komoly, értékes, irodalmi kritikával!

Higgye el, nekünk a színház ma már igazán csak mulatóhely.

Ha azonban megengedi, írok én hébe-hóba egy tudósítást a színházi mulatságról. Olyanféle lesz, mint a béli tudósítás. Leírom néha még a névsort, a toiletteket is.

Rudi báró, a felvonásközösi bérlő, bejár a páholyomba egy idő óta komolyan udvarol nekem a csacsi!; ő vele sok mindenféléről pletykálunk. Szóljuk-szapuljuk a várost, a közönséget, a színészeket. Hát a mi ebből nyilvánosságra hozható, azt is beleszövöm a színházi tudósításaimba. Majd meglássa szí-

Jobbiban olvassák az én asszonyi fecsegéseimet, mint az ön valóban becses színházi kritikáit.

Ha elfogadja ajánlatomat, üzenje meg a Szabadság legközelebbi számában.

Önök, édes szerkesztő uram, őszinte tisztelője

Pándyné.

Szerkesztői üzenet.

P. B.-né, Debrecen. Nagyságos asszonyom, természetesen örömet elfogadjuk ajánlatát és várjuk minél gyakrabban tudósításait a színházi mulatságról. Rudi báró nagyon elmés ur lehet. Bizarr, különös, hogy valaki csak a felvonások közt járjon a színházba. De jó izlésre vall.

* **Műsorváltozás.** A holnapra hirdett Mikádó előadása elmarad, e helyütt holnap a péntekre kitűzött *Fatinica*, pénteken pedig az *Eleven ördög* kerül színre.

TAVIRATOK.

A király Gödöllőn.

Bécs, okt. 10. A király szombaton több heti tartózkodásra Gödöllőre utazik. Onnan csupán kihallgatásra megy Budapestre.

A szabadelvűpárt értekezlete.

Budapest, okt. 10. Podmaniczky Frigyes báró elnök a szabadelvűpárt tagjait holnap estére értekezletre hívta össze.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, okt. 10.

Buzakinálat mérsékelt, vételkedv gyöngye. bágyadt irányzat mellett 10.000 métermázsa került forgalomba gyöngén tartott áron. Egyéb gabonanemek változott áron. Idő szeles.

Zab októberre	7.88—89
„ 1905. áprilisra	6.88—89
Tengeri augusztusra	7.21—22
„ szeptemberre	7.25—30
„ 1905. májusra	7.44—45
Repece augusztusra	11.40—50

Városi színház.

MIKÁDÓ.

Nagy operette 2 felvonásban.

Zenéjét szerző: Sullivan Arthur.

SZEREPLŐK:

A japáni mikádó ————— Iványi.
Naki Poó, a fia ————— Karacs.
Kokó Lord, legfőbb hóhér Titipuban — Krémer.
Pooh Bah Lord, legfőbb minden egyéb — Faragó.
Pis Tasch, egy előkelő lord ————— Szilágyi.
Yumyum ————— Rózsa Lili.
Pithi Sing (3 testvén Kokó gyámleányai Hegyi Lili, Peb Po ————— Rományi Mária
Katiska, előkelő hölgy, szerelmes Naki
Pooba ————— Sugár Aranka.

Kezdeté 7 és fél órakor.

Magy. kir. államvasutak

162987—1904. számhoz.

Hirdetmény.

A Magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Temesvár—Józsefváros állomáson létesítendő 16 m. magas és 500 m³ tartalmu víztartánnyal ellátandó víztornyhoz szükséges vasszerkezeti munkák végrehajtására.

A tervek és költségvetés, a szerződési tervezet az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltétel Budapest, a magyar királyi államvasutak igazgatóságának magasépítmenyi ügyosztályában (VI. ker. Teréz-körút 56 szám, IV. emelet 27 ajtó) és Szegeden, a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási és építési osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők

Az ajánlatok legkésőbb 1904. évi október hó 26-án délelőtt 12 óráig nyújtandók be, alulírott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (VI. ker. Teréz-körút 56. szám II. emelet 10 ajtó).

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve, a következő felirattal nyújtandók be. „Ajánlat, a Temesvár—Józsefváros állomáson létesítendő víztornyhoz szükséges vasszerkezeti munkákra.”

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1904. évi október 25-én délelőtt 12 óráig 650 azaz hatszázötven korona bánatpénz teendő le a magyar királyi államvasutak központi főpénztáránál (VI. ker. Andrássy-ut 75 szám. földszint) akár készpénzben akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak de név értékben felül számításba nem vétetnek.

Posta útján beküldött ajánlatok térti vevényel adandók fel.

Budapest, 1904. évi október hóban.

Az igazgatóság.

1239—1904. v. k. szám.

Arverési hirdetmény.

A debreceni kir. jbiróságnak V. 33645/1903. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Debreceni ipar és kereskedelmi bank részére Kiss József debreceni lakostól 787 kor. 69 fill. tőke, ennek 1904. évi február hó 10. napjától számítandó 6százalék kamatai és eddig összesen 76 kor. perkölttség erejéig 1904. évi december hó 3-án bíróilag le foglalt és 1518 kor. 90 fillérre becsült butorok, és egyéb ingóságok 1904. évi október hó 20-án délután 2 órakor kezdetét veendő és Sesztakerben, és Csapó-utca 51 sz. alatt megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnal készpénz tizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Debrecen, 1904. szeptember hó 21-én

Oláh Géza.

Kir. végrehajtó.

!!! Nyavalyatörés !!!

Ki nyavalyatörés, görcs, és más idege állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen bérmentve kapható a hatlyu szabad gyógyszerárban.

M. Á. Vasutak menetrendje

1904. október hó 1-től.

Debrecenből indul:

Budapest felé (vegyesvonat) —	d. u.	3 30
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4 16
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel	8 57
Budapest—Nagyvárad felé —	d. u.	12 07
Budapest—Nagyvárad felé —	este	10 31
P.-Ladány—Nagyv. mind. kedd —	d. e.	11 12
Csak P.-Ladányig — — — —	este	8 10
Csak P.-Ladányig motor menet —	reggel	5 08
Szatmár—M.-Sziget felé — —	d. u.	3 56
Csak Szatmárig (gyorsvonat) —	d. u.	6 51
Csak Szatmárig teher v. sz. sz. —	este	7 56
Szatmár—M.-Sziget felé — —	éjjel	2 50
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.) —	d. u.	12 27
Csak Szatmárig — — — —	reggel	5 10
Miskolc—Kassa felé — — — —	reggel	8 13
Miskolc—Kassa felé — — — —	este	6 56
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f. —	d. u.	4 11
Csak Nyiregyházáig — — — —	d. u.	12 19
	m. á. vasutól	reggel 5 35
	vásártérről —	reggel 5 44
	m. á. vasutól	reggel 8 09
	vásártérről —	reggel 8 16
H.-Böszörmény	m. á. vasutól	d. e. 11 07
	vásártérről —	d. e. 11 16
B.-Sz.-Mihály	m. á. vasutól	d. u. 4 25
felé	vásártérről —	d. u. 4 38
	m. á. vasutól	d. u. 12 11
	vásártérről —	d. u. 12 21
	m. á. vasutól	este 6 46
	vásártérről —	este 6 53
F.-Abony felé m. á. vasutól —	reggel	4 36
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4 56
O.-Köcs—Polgár felé m. á. v.-tól —	d. u.	4 06
O.-Köcs—Polgár felé vásártérről —	d. u.	4 23
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9 35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4 31

Budapestre érkezik:

A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 07 p.-kor ind. sz. v.	este	6 40
Az este 10 ó. 31 p.-kor ind. sz. v.	reggel	5 45
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor ind. gy. v.	este	9 35

Bpestről Debrecenbe indul:

A d. u. 12 ó. 06 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7 25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9 —
Az este 6 ó. 41 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2 —
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v. (P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9 15

Debrecenbe érkezik:

Budapest felől (személyvonat) —	d. u.	3 29
Budapest—Nagyvárad felől gy. v. —	este	6 41
Budapest—N.-várad felől —	éjjel	2 24
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	2 15
Csak P.-Ladánytól — — — —	reggel	7 45
Csak P.-Ladánytól — — — —	reggel	5 10
Csak Szatmár felől — — — —	reggel	8 46
Szatmár—M.-Szigetről — — — —	d. e.	11 37
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat) —	d. u.	3 55
Csak M.-Szigetről — — — —	este	10 31
Szatmár felől — — — —	este	6 40
Csak Szatmárról — — — —	reggel	8 30
Kassa—Miskolc felől — — — —	d. e.	11 31
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs —	este	7 50
Csak Nyiregyháztól — — — —	d. u.	3 48
Kassa—Miskolc felől — — — —	reggel	7 33
	vásártérre —	reggel 7 40
	mávasuthoz —	d. e. 11 22
	vásártérre —	este 11 06
B.-Sz.-Mihály	mávasuthoz —	este 6 12
H.-Böszörmény	vásártérre —	este 6 51
felől	mávasuthoz —	este 9 57
	vásártérre —	d. u. 8 46
	mávasuthoz —	d. u. 1 52
	vásártérre —	d. u. 3 28
	mávasuthoz —	d. u. 3 34
F.-Abony felől vásártérre —	d. u.	5 35
F.-Abony felől mávasuthoz —	d. u.	5 45
O.-Köcs—Polgár felől vas. térre —	reggel	7 44
O.-Köcs—Polgár felől máv.-hoz —	reggel	7 54
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7 15
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	3 13

A nagyérdemű közönség

saját érdeke kívánja

hogy arany, ékszer-, ezüst- és óra szükségletét

Halász Nándor

aranyműves, órás és ékszerésznél fedezze
DEBRECEN, Piac-utca 24. szám.

K i a

tartósságot és finomságot kezeséget vállal.
Arany-, ezüst-, ékszer- és óra javításokat eszközöl.

Arany-, ezüst- és ékszer tárgyakban
óriási választék!

Tört aranyat és ezüstöt a legmagasabb napi áron veszek
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek. Saját óra és
ékszer javítási műhely.

fényképezési cikkek

Láda kufferek

uti készletek, pénz, szivar
és levéltárcák,

férfi fehéreneműek,

(mérték után is készülnek).

solingeni kések, ollók, bo-
rotvák, haj, köröm és ruha
kefék, fésűk, szappanok,
tükörök nagy választékban,
jutányos áron kaphatók:

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru
raktárában

Debrecen, városház épüle

bőr áruk

Bortermelők figyelmébe!

Tisztelettel tudatom, hogy Deák Fe-
renc-utcán főnnálló gépműhelyemben

ujtalálmányu és szabadalmazott

vaszerkezetű és felülnyomásu

borsajtók és szőlőzuzókat

készítek, mely bármelyik külföldi gyárt-
mányt is felülmulja.

A borsajtó **fatányérral** van ellátva-
mustlé a vasrészekkel nem érintkezik, a
törköly egy darabban kivehető.

Raktáromban minden nagyságban
a legnagyobb választékban **de olcsó árak-
ban** kapható.

Szives pártfogást kérek, tisztelettel

Preizler Mór

műlakatos és gépjavitó műhelye.

Az intézetünk től tovább adott
37.690. sz. Cszálaysorsjegy
40,000 koronát nyert.

Igérvények

3% magy. nyerem. jelzalog
sorsjegyekről

Huzás Okt. 25. Főnyeremény 100.000 K. Ára: 4.— K.

Bécs városi sorsjegyekről

Huzás Nov. 2. Főnyeremény 400,000 K. Ára: 14 K.

Kapható a Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bankban

A legjobb arc-
szépitő szer a

SERAIL-ARCZKENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehériti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan.

Epe-szappan.

Serail-crème. nappali használatra.

Kittinő toillet szappa-
nok a kenőcs haszná-
latához

Serail-puder. Kiváló finom arcpor
három színben, fehér, rózsá és krém
1 doboz ára 1 korona.

Serail-szájviz. A legjobb szájviz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth
Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész
uraknál, valamint Jóna és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MÁTYÁS** gyógyszerárba

Aradon, szabadságtér, valamint minden más gyógyszerárban.

Egy tégely ára
1 kor. 40 fillér

Egy kis tégely
ára 70 fillér

„MAYER“ gépgyár

vas és fémöntöde részvénytársaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V. Lipot-körut 15.

Készít minden remü

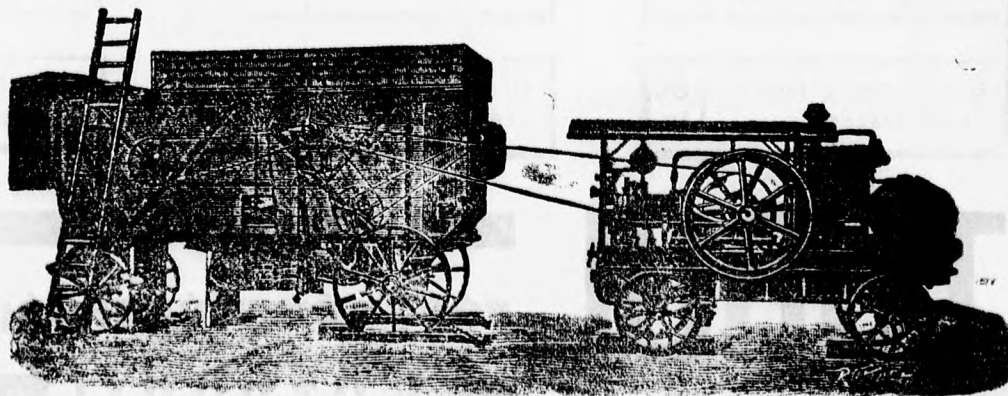
Gazdasági gépeket, ^{kittinő} _{szervezetű} Benzin- és szivő-gázmotorokat

1-50
lóerőig

Benzin-motoros cséplőkészletek

Legolcsóbb üzem!

Tűzveszély kizárva

Malomépítész

Különlegesség

Osborne D. M.-féle

Uj hengerek, minden szaknába vágó gépek gyártása
műalmi berendezések.

Legújabb szerkezetű csavaros és szabad. kir. víznyomásu bor-
sátók.

világhírű amerikai arató és kaszál gépek magyarországi
kizárólagos képviselősege.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. * Kivantra ingyen és bérmentve
külön költségvetést ingyen

Elokelo Eletbiztosito Intezet
magas javadalmazás mellett ügyes és megbízható üzletszerzőket keres. Tevékeny helyi-képviseelőket szintén előnyös feltételek mellett alkalmaz. Ajánlatokat „megbízható jelige alatt továbbit a kiadóhivatal.

Védjegy: *szabad* és *szabad* ellen nincs oobb a

RETHY-féle

pemetefü czukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RETHY-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van
1 doboz 60 fillér.

Csak RETHY félet fogadjunk el!

Legujabb
női ruhaszövetek
Blouse selymek
Flanellek
Velezek
raktárra érkeztek
DONOGAN és SOMOSSY
Kunz József és utóda Tsa céghez,
Kistemplombazár.

Alkalmi vétel!

Helyszüke miatt sok szép szobai növényt olcsó áron lehet beszerezni

Pacelt János műkertészeti telepen

Margit-fürdővel szemben,

ugy Virág üzletében Kossuth-utca 1. szám. és most nagyvásár időtartama alatt piacon is elárúsítva lesznek.

Kérem az alkalmat felhasználni a ki szép dísznövények szobai dísznek beszerezni óhajt.

Kiváló tisztelettel

PACELT JÁNOS.

Eladó ház.

A Szent-anna utca 27 sz. házastelek kedvező feltételek mellett eladó.

Felvilágosítás nyerhető
Városház földszint 7. sz.

Védjegy:
Turul madár.

Feltűnést keltő árak!

Védjegy:
Turul madár.

Női cugos cipő 240 frt

Női füzös cipő, fekete és szines 280 frt

Női gombos cipő 3 frt

Női füzös cipő Box-Calf gombos 4 frt 375 frt

Férfi cugos cipő borított és sima 260 frt

Férfi hegymászó cipő 3 frt

Férfi cugos, Box füzös 4.50 425 frt

Női gombos cipő nemzéből bőrborítással 2 frt

Női füzös cipő erős és tartós bőrből, meleg béléssel 3 frt

Női nemez félcipő sarokkal 1 frt

Férfi nemez félcipő sarokkal 120 frt

Igen tartós posztó és oroszokk cugoscipő duplatalppal 475 frt

Füzös cipők leánykák részére 160 frt

Gombos cipők leánykák részére 2 frt

Fekete és szines, füzös v. gombos gyermek cipők 90 krtól feljebb.

Szines Mikado cipő, gyermekek, nők és férfiak részére 50 kr.-tól 1 t.-ig

TURUL cipőgyár
részvénytársaság
központi

főraktár: Debrecen, csak
Piac-utca 50. szám.

